

Posudek vedoucího práce „Sexuální zneužívání zdravotně postižených“

Kolegyně PhDr. Jarmila Novotná předložila práci, jejímž smyslem „žije svou každodennost“ posledních několik desítek let. Problém, s názvem „sexuálního zneužívání zdravotně postižených“, je jejím osobním a bytostným problémem, protože byla svědkem mnoha podobných případů. Její snahou je upozornit na tuto opomíjenou tematiku, a to z pozic, které budou podtrženy i filosofickou argumentací širokého záběru. Její původní školitelkou byla Prof. PhDr. Jaroslava Pešková, CSc., která nás v průběhu doktorandského procesu Dr. Jarmily Novotné, opustila. Převzala jsem tedy tuto úlohu a pomohla kolegyni Novotné práci dokončit.

K tomu se přiřadily problémy zdravotní, autorka má velmi nemocný zrak, to vše nás přivedlo k tomuto „modu vivendi“, jímž v podstatě je celá předložená práce.

Autorka velmi pečlivě, a v podstatě také neobvykle, precizuje cíl své práce na jedenácti stranách úvodní části své disertace. To není náhoda, obává se námitek, které by mohly být vedeny s intelektuálních pozic přísně založené filosofické platformy, na níž vznikají relevantní otázky, jimiž je obsah práce zcela smysluplně saturován. Od prvních stránek je jasné, že kolegyně Novotná chce poukázat filosofickým způsobem na problém, o němž se stále jen decentně mlčí, protože jeho problémovost neskýtá nic, co by mohlo být vědecky či výnosově proměněno na výtěžek. Čtenáře pak uvádí autorka této práce „in medias res“ pomocí výpovědí jednotlivých lidí, kteří k problému mají co říci. Tento prodloužený úvod je autorčinou obranou a zároveň naprosto relevantní snahou podtrhnout důležitost této aspektuality.

Pak následuje zcela a logicky obraz z hlediska objektivního pozorovatele, proto je zde uvedena statistika, pohled právní a jiné konotace. Tím vlastně je autorka připravena k rozvinutí etické rozpravy, při níž se poukazuje na viníky, spoluviníky a ty, kteří jsou potrestaní. Proud úvah ji přirozeně dovádí k akcentaci smyslu lidské sexuality. Tento fenomén analyzuje autorka z hlediska historie, z hlediska současnosti a vše pak promítá do kolektivního pohledu psychoterapie, jakožto vědy, která je v tomto ohledu prioritní. Ostatní kapitoly mají smysl jako odkrývající pozadí, kontext, jež má pomoci čtenáři v porozumění lidskému tělu a jeho tajemstvím, která zdaleka nejsou tak jasná a ukončená, jak se v podstatě „tváří“ současná medicína.

Uvědomuje si úlohu pasivní intencionality v podobě protencí, jež mají v sobě sexuální noezi. Autorka dobře ví, že zde rozumové analýzy nepomohou, zde je třeba vyjít z přirozenosti, která je lidskému tělu inherentní. Proto používá fenomenologického rozboru Husserlovy intencionality jako základu pro porozumění tématu. Pasivně vzniklé protence je velmi obtížně odstraňovat či nějak jinak determinovat. To si autorka velmi dobře uvědomuje, a proto přechází ke kapitole s názvem „Hermeneutika“. Zde je vyslovena teze o nutnosti porozumět sexualitě zdravotně postižených, nestačí jen znát deskripce nejrůznějšího charakteru. Obeznamnost s výskytovostí jako jediným zdrojem pro porozumění problému, je pro autorku málo, požaduje porozumět a to hermeneutickým způsobem, tzn. problém je nazřen jako odpověď a teprve pak se hledají otázky, jež zůstávají ve skrytu daného pozadí či kontextuality. Zde se autorka snaží kritizovat kartezianismus, jenž chce vše na lidském těle pochopit z popisů (tj. z deskripce), tak je i postavena věda sloužící danému problému. Kantovské analýzy přivádí čtenáře především k nutnosti kategorického imperativu mravního, jenž v našem případě, stejně jako vždy, zapovídá používat druhého jakožto prostředku pro nějaké účely,

byť by i šlo o účely blahodárné. Kapitola o „jinakosti“ přivádí čtenáře k nutnosti nahlédnout handicap druhého lévinasovským způsobem, což znamená, že ten druhý je vždy absolutní hodnotou, a to i v případě zdravotní insuficience. Tento proud poukazů autorka sjednocuje v pohledu na areté, jako patočkovský ideál, jenž požaduje, aby v každé jednotlivé situaci byl přítomen „celek.“

Ostatní kapitoly mají podtrhnout význam základních myšlenkových předpokladů, tj. důležitost ontologického založení, a s tím spojené gnozeologie. „Mýtus a logos“ je kapitola podtrhující mytičnost našich současných přístupů k této problematice, kdy „dříve víme, než se tážeme“.

„Filosofie života“ je soubornou kapitolou, která poukazuje celkově na existenci z různých hledisek ontologických a gnozeologických. V poslední kapitole se autorka vrací k vlastnímu tématu. Akcentuje smysl filosofie výchovy, protože v této souvislosti se jí otevírá naděje na řešení konkrétních problémů ve své zvolené oblasti otázek.

Práce je založena na bytostné potřebě ujasnit si východiska a způsoby řešení zvoleného tázání, a tím je velmi důležitá především dnes, kdy na tyto otázky takt trochu nezbývá čas.....

V Praze dne 12. května 2010

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.